

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра романо-германської філології

**Методичні рекомендації до виконання курсових
робіт для студентів спеціальності 035 Філологія
Германські мови та літератури (переклад включно)
Романські мови та літератури (переклад включно)**

Рівне-2022

УДК 001.89: [811.11+ 811.13] (075.8)

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт для студентів спеціальності 035 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно). Романські мови та літератури (переклад включно) / Укладач: доц. Чеберяк А.М. Рівне: РДГУ. 2022. 46 с.

Рецензенти: **Михайлова Є.В.** – кандидат філологічних наук, завідувач підготовчого відділення для іноземних громадян ЦМСО НУВГП
Байло Ю.В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри практики англійської мови РДГУ

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри романо-германської філології РДГУ (протокол № 9 від 10.10.2022 р.).

Методичні рекомендації схвалено методичною радою філологічного факультету (протокол № 5 від 24.10.2022 р.).

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
1. ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ	6
1.1. Основні етапи підготовки курсової роботи	6
1.2. Обсяг і структура курсової роботи	7
2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	16
2.1. Загальні вимоги	16
2.2. Правила подання ілюстрацій і таблиць	19
2.3. Правила цитування та посилання на використані джерела	20
2.4. Оформлення списку використаних джерел	22
2.5. Правила оформлення додатків	23
2.6. Мова і стиль курсової роботи	24
3. ЗАХИСТ І ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	30
3.1. Підготовка виступу до захисту	30
3.2. Оцінювання курсової роботи	32
Використана література	37
ДОДАТКИ	38

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота – це самостійна науково-дослідницька праця, що синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в межах нормативної й варіативної складових освітньої програми підготовки фахівців та є формою контролю набутих студентом у процесі навчання інтегрованих знань, умінь і навичок.

Метою курсової роботи є вивчення конкретної наукової проблеми з обов'язковим самостійним науковим пошуком і фіксуванням його результату.

Курсову роботу виконують на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, прогресивного досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень визначеного об'єкта з метою вирішення встановлених прикладних завдань. Курсова робота повинна містити результати теоретичних і прикладних досліджень, носити творчий характер.

Необхідно зазначити, що у курсовій роботі перед студентом не стоїть завдання зробити наукове відкриття у галузі лінгвістики. У процесі викладу обраної теми студент повинен продемонструвати здатність усвідомлено користуватися науковою літературою, уміти

систематизувати, науково обробити фактичний матеріал, робити узагальнення і конкретні висновки.

Курсова робота дозволяє навчити студентів:

- підбирати, опрацьовувати довідкову, наукову та навчальну літературу, необхідну для написання роботи;
- здійснювати критичний аналіз сучасного дослідницького досвіду з перекладознавства та теорії англійської мови;
- аналізувати конкретні мовні факти, узагальнювати їх (для робіт з теорії мови), застосовувати теоретичні положення перекладознавства у процесі перекладацького аналізу (для робіт з перекладу);
- виділяти головне у прочитаному, аналізувати й співставляти різні точки зору, формувати власну точку зору, послідовно й логічно викладати матеріал, підкріплюючи його мовними фактами, доказами, статистичними підрахунками;
- складати картотеку досліджуваного матеріалу;
- правильно цитувати джерела, наводити посилання на наукові джерела, оформлювати бібліографічний список літератури.

1. ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Основні етапи підготовки курсової роботи

Порядок підготовки курсової роботи зазвичай складається з таких етапів:

- вибір теми дослідження та консультація з науковим керівником. Тему курсової роботи студент обирає з тем, наданих викладачами кафедри, або узгоджує безпосередньо з науковим керівником.
- Вивчення наукової літератури з проблеми і розробка плану курсової роботи.
- Відбір мовного матеріалу та складання картотеки (сукупність прикладів, відібраних для ілюстрації теоретичних положень). Приклади досліджуваного матеріалу зручно виписувати по одному на картку з метою подальшого опису та класифікації. Зазвичай картка оформлюється наступним чином: приклад, який містить потрібний мовний факт, вказівка на джерело (автор, назва книги, словник, текст), його вихідні дані (сторінка, рік видання), коментар, необхідний для опису. Див. Додаток В. Після складання картотеки відібраний мовний матеріал класифікують та систематизують.

- Підготовка чорнового варіанту курсової роботи, відправка на перевірку до наукового керівника.
- Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень наукового керівника.
- Оформлення і друк курсової роботи.
- Захист курсової роботи. Захист курсової роботи здійснюється в комісії у складі двох-трьох викладачів кафедри за участю керівника курсової роботи.

1.2. Обсяг і структура курсової роботи

Загальний обсяг курсової роботи складає до 30 сторінок друкованого на комп'ютері тексту, з використанням 14 шрифту Times New Roman, міжрядковий інтервал 1,5, на папері формату А4.

Обов'язковими структурними елементами курсової роботи є:

- титульний лист;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за потреби);
- вступ;
- розділи основної частини;
- загальні висновки;

- список використаної літератури;
- додатки (за потреби).

Титульний аркуш курсової роботи

Титульний аркуш курсової роботи містить найменування вищого навчального закладу та кафедри, де виконана робота; назву теми роботи; курс, індекс і номер групи студента; спеціальність; прізвище, ім'я, по батькові автора у родовому відмінку; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника; національна оцінка, кількість балів, оцінка ECTS; список членів комісії (підписи, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали), місто і рік.

Зразок оформлення титульного аркуша наведено у Додатку А. Зазначимо, що стандарт оформлення титульного аркуша може змінюватися. Інформацію про такі зміни повідомлятиме кафедра.

Зміст

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаної літератури, додатків (Див. Додаток Б).

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності)

Якщо в курсовій роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, справа – їх детальне розшифрування.

Вступ

У вступі до курсової роботи звичайно обґрунтовують актуальність обраної теми, мету і зміст поставлених завдань, формулюють об'єкт і предмет дослідження, зазначають обрані методи дослідження, теоретичну цінність і прикладну значущість одержаних результатів, апробацію (якщо є) та інформацію про структуру роботи.

Послідовність пунктів, рекомендована для курсових робіт, що виконуються на кафедрі романо-германської філології, така:

- актуальність дослідження;
- мета і завдання дослідження;
- об'єкт дослідження;

- предмет дослідження;
- матеріал дослідження;
- методи дослідження;
- практичне значення дослідження;
- апробація дослідження;
- структура і обсяг роботи.

Вступ складає приблизно 5% тексту курсової роботи, або 2-3 сторінки

Актуальність теми.

Актуальність та доцільність роботи над темою обґрунтовують шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі), визначаючи наскільки її результати будуть сприяти вирішенню конкретних практичних завдань, або сприятимуть усуненню існуючих суперечностей у відповідній галузі науки.

Обґрунтування актуальності обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями виділити головне – сутність проблеми, з чого й випливе актуальність теми. Проблема в науці – це суперечлива ситуація, яка потребує свого вирішення. При формулюванні наукової проблеми важливо показати уміння відокремити головне від другорядного, виявити те,

що вже відомо і що досі невідомо чи потребує уточнення з предмета дослідження.

Для з'ясування стану розроблення обраної теми складається короткий огляд літератури (у ньому аналізується стан проблеми, історія питання, виявляються основні підходи до розв'язання та формулюється власна позиція автора роботи щодо досліджуваних мовних явищ), з якого можна зробити висновок, що дана тема ще не розкрита (розкрита лише частково, або не в тому аспекті) і тому потребує подальшого розроблення.

Огляд літератури за темою засвідчує ґрунтовне ознайомлення студента зі спеціальною літературою, його вміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, виділяти суттєве, визначати головне у сучасному стані вивчення проблеми.

Мета і завдання дослідження

Далі логічно перейти до формулювання мети дослідження, тобто того наукового результату, на досягнення якого спрямоване дослідження.

Мета дослідження реалізується шляхом виконання низки конкретних завдань.

Завдання наукового дослідження формулюються відповідно до визначеної мети. Це звичайно роблять у формі перерахунку (вивчити, описати, встановити,

дослідити, виявити тощо). Формулювання завдань слід робити якомога ретельніше, оскільки опис їх розв'язання становитиме зміст розділів, підрозділів курсової роботи. Назви зазначених структурних елементів курсової роботи з'являються саме з формулювання завдань дослідження. Весь комплекс завдань – це алгоритм конкретної програми дослідження, який зумовлений логікою етапів наукового дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження

Обов'язковим елементом вступу є визначення об'єкта і предмета дослідження. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення, це власне те, що досліджується. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта і розкриває його окремі аспекти. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Предмет дослідження визначає тему курсової роботи.

Матеріал дослідження

Вказується матеріал, на базі якого проводилось дослідження, та кількість опрацьованих одиниць дослідження (лексем, конструкцій, текстів тощо).

Методи дослідження.

Подають перелік використаних методів дослідження та відбору мовних фактів. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось кожним методом. Таке обґрунтування дає змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Практичне значення одержаних результатів дослідження.

Зазначаються конкретні курси, дисципліни, галузі знань, де можуть бути використані результати дослідження.

Апробація результатів

Вказується, на яких наукових конференціях, семінарах, у яких публікаціях оприлюднено результати досліджень, викладені у курсовій роботі.

Структура роботи

На завершення вступу доцільно подати структуру курсової роботи, тобто навести перелік її структурних елементів і обґрунтувати послідовність їх розміщення.

Основна частина

Основна частина курсової роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. У кінці кожного розділу

формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових практичних результатів.

Зазвичай основна частина складається з теоретичного та практичного (практичних) розділів. У теоретичному розділі подається огляд проблеми, основної літератури з досліджуваного питання, порівнюються розглянуті у вітчизняній літературі явища з аналогічними явищами в зарубіжній науці, наводиться термінологія, якою буде послуговуватися здобувач, обґрунтовується вибір подальшої методики дослідження.

У практичному розділі (розділах) основна увага зосереджена на аналізі самостійно відібраного мовного матеріалу у потрібному для здобувача аспекті. Зазвичай на прикладах, зібраних здобувачем з оригінального ілюстративного матеріалу, здійснюється аналіз лінгвістичних явищ та підтверджуються положення, що були окреслені у теоретичному розділі. Слід пам'ятати, що кожне теоретичне положення повинно бути аргументовано і проілюстровано прикладами досліджуваного матеріалу.

Висновки

Висновки являють собою заключну частину курсової роботи. Висновки є результатом вирішення тих завдань, що були сформульовані у вступі, тому поставлені завдання і отримані результати повинні бути співвіднесені

між собою. Як правило, кількість висновків має відповідати кількості поставлених завдань дослідження. Якщо тема має перспективи подальшого дослідження, то це положення повинно бути теж відображене у висновках.

Список використаної літератури

Після загальних висновків подається бібліографічний список використаної літератури (не менше 30 джерел), який повинен містити:

- наукові праці, на які даються посилання у тексті;
- словники і довідники;
- праці, що стали джерелом фактичного матеріалу дослідження.

Здобувач зобов'язаний посилатися на джерела, з котрих у курсовій роботі використано матеріали, окремі результати, ідеї чи висновки для розроблення власних проблем, задач, питань. Посилатися слід на останні видання творів. Більш ранні видання можна зазначати лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не ввійшов до останнього видання. Список використаних джерел розміщується в алфавітному порядку. Список літератури має містити в тому числі праці зарубіжних авторів іноземними мовами (25%), енциклопедії, довідники, словники, видання досліджуваних текстів. Твори іноземними мовами наводяться в кінці списку

використаних джерел в алфавітному порядку.

Додатки

Допоміжні або додаткові матеріали, що переобтяжують текст основної частини роботи, але потрібні для повноти її сприйняття, доцільно вносити до додатків. Цей елемент не є обов'язковим у структурі роботи. У додатках зазвичай подають узагальнені таблиці, статистичні дані, додаткові ілюстрації досліджуваного матеріалу, словники, складені здобувачем особисто.

2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.3. Загальні вимоги

Курсова робота виконується державною мовою.

Обсяг курсової роботи має становити до 30 сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, величина шрифту 14, величина міжрядкового інтервалу 1,5.

Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: верхнє: – 20 мм.; нижнє: – 20 мм.; праве – 15 мм.; ліве – 30 мм, абзацний відступ – 1,25 см. Шрифт друку повинен бути чітким з однаковою щільністю тексту. Для акцентування уваги на певних термінах, важливих моментах, специфічних особливостях здобувач може

використовувати шрифт різної гарнітури (напівжирний, курсив).

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами по центру. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу у підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Кожну структурну частину курсової роботи слід починати з нової сторінки.

До загального обсягу курсової роботи не входять додатки. Але всі сторінки інших структурних елементів підлягають суцільній нумерації.

Нумерація сторінок обов'язкова (у правому верхньому куті аркуша, арабськими цифрами, без крапок та рисок). Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять.

Такі структурні елементи курсової роботи як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 4. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

2.2.Правила подання ілюстрацій та таблиць

Ілюстрації (фотографії, діаграми, схеми, графіки) і таблиці слід подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках курсової роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Назва ілюстрації і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в розділі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер вказують один раз

справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Заголовки граф пишуть з великої літери, підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком, і з великої, якщо вони є самостійними.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного боку курсової роботи. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш, але тоді назву вміщують тільки над першою її частиною.

2.3.Правила цитування та посилання на використані джерела

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого твору здобувач може наводити цитати. Цитований текст повинен бути точно відтвореним, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться у тій граматичній формі, що і в джерелі;
- в цитаті зберігаються усі розділові знаки, абзаци,

- подані у першоджерелі;
- пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками в ламаних дужках [...]. Вони ставляться у будь-якому місці цитування (на початку, всередині, в кінці);
 - кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
 - при непрямому цитуванні (переказі думок інших авторів своїми словами) слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Оформлення цитат (посилань на згадану літературу) після лапок або без цитатних посилань подається у квадратних дужках: [5, с. 74] де перша цифра вказує на порядковий номер даного джерела в списку, а друга – на сторінку, де міститься цитата.

Якщо текст цитується не за першоджерелом, а за іншим виданням або іншим документом, то посилання слід починати словами: [Цит. по 5, с. 74].

Якщо необхідно зробити посилання на думку, яку розділяє кілька авторів, або на кілька праць одного автора, то у посиланні необхідно зазначити порядкові номери

таких джерел через крапку з комою, наприклад, «у працях [1-7]...» або «Як видно з досліджень останніх років [3; 8; 15; 24]».

У разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело курсова робота вважається плагіатом та не допускається до захисту.

2.4. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарата, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Такий список – одна із суттєвих частин курсової роботи, що віддзеркалює самостійну творчу працю її автора та засвідчує ступінь ознайомлення здобувача з наявною літературою з досліджуваної проблеми.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують із каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв тощо.

Бібліографія складається в алфавітному порядку (спочатку література українською та російською мовами, потім – література іноземними (англійською, німецькою та ін.) мовами згідно з вимогами Держстандарту.

Бібліографічний опис списку використаних джерел оформлюється з урахуванням розробленого в 2015 році Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (Додаток Г).

2.5. Правила оформлення додатків

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках дослідження, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Один додаток позначається як додаток А. При оформленні додатків окремою частиною на титульному аркуші під назвою дослідження друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатку, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатку Д;

таблиця (А.1) – перша таблиця додатку А.

2.6. Мова і стиль курсової роботи

Сутністю наукового стилю є інтерпретація власної та запозичених точок зору з метою обґрунтування наукової істини. Найхарактерніша ознака писемної наукової мови – формально-логічний виклад матеріалу. Це відображається у всій системі мовних засобів.

Для наукового тексту характерні смислова завершеність, цілісність. Думки у роботі повинні бути пов'язані між собою логікою викладу, увесь текст підпорядкований головній ідеї, а кожний наступний доказ випливати з попередніх. Найважливіший засіб вираження логічних зв'язків – спеціальні функціонально-стилістичні засоби, що вказують на послідовність розвитку думки (*спочатку, насамперед, по-перше, по-друге, отже тощо*), заперечення (*проте, тимчасом, але, тоді як, однак*); причинно-наслідкові відношення (*таким чином, тому, завдяки цьому, внаслідок цього, крім того, до того ж*), перехід від однієї думки до іншої (*звернімося до..., розглянемо, зупинимось на..., варто розглянути, перейдемо до...*), результат, висновок (*отже, як висновок, зазначимо, все сказане дає змогу зробити висновок, підсумовуючи, слід сказати...*).

Засобами логічного зв'язку можуть виступати займенники, прикметники і дієприкметники (*даний, такий, той, вказаний, названий* тощо).

Основною прикметою наукової мови є цілеспрямованість і прагматизм, відсутність емоційних мовних елементів. Науковий текст становлять лише точні, отримані внаслідок спостережень і наукових експериментів відомості і факти. Це зумовлює точність та чіткість їх викладу, і, таким чином, використання спеціальної термінології.

Фразеологія наукової роботи покликана визначати логічні зв'язки між частинами висловлювань (наприклад, такі стійкі сполучення, як *«навести результати», «як показав аналіз», «на підставі отриманих даних», «підсумовуючи сказане», «звідси випливає, що»* та інші).

Для наукового викладу характерна наявність великої кількості іменників з абстрактним значенням, а також віддієслівних іменників (*дослідження, розгляд, вивчення* тощо).

Особливістю мови наукового стилю є відсутність експресії. Саме тому тут широко представлені відносні прикметники, які є частинами термінологічних виразів. Вони дають змогу з максимальною точністю вказувати достатні та потрібні ознаки понять.

Дієслово та дієслівні форми несуть у тексті наукової роботи особливе інформаційне навантаження. Основне місце займають форми теперішнього часу дієслова. Широко вживаються також дієслівні форми недоконаного виду минулого часу дійсного способу, бо вони не фіксують ставлення до дії, яка описується, на момент висловлювання. Часто використовуються зворотні дієслова, пасивні конструкції, що зумовлено потребою підкреслити об'єкт дії, предмет дослідження (наприклад, *«У даній статті розглядається..»*, *«Необхідно виділити такі групи лексем...»* тощо).

У науковій мові поширені вказівні займенники *«цей»*, *«той»*, *«такий»*, які не лише конкретизують предмет, а й визначають логічні зв'язки між частинами висловлювання.

Оскільки наукова мова характеризується логічною послідовністю, тут всі компоненти (прості та складні) дуже тісно пов'язані один з одним, кожен наступний впливає з попереднього або є наступною ланкою в розповіді чи міркуваннях. Звідси розмаїття складених сполучників підрядності *«завдяки тому, що»*, *«тому що»*, *«з огляду на те, що»*, *«зважаючи на те, що»*, *«внаслідок того, що»*, *«тоді як»* та ін. Особливо часто використовуються похідні прийменники *«протягом»*, *«відповідно до»*, *«внаслідок»*, *«на відміну від»*, *«поряд з»*, *«з огляду на»* тощо.

У науковому тексті частіше зустрічаються складнопідрядні, ніж складносурядні речення. Такі конструкції відбивають причинні, часові, наслідкові, умовні та подібні відношення. Безособові, неозначено-особові речення в тексті наукової роботи вживаються для опису фактів, явищ і процесів. Називні речення використовуються в назвах розділів, підрозділів і пунктів, у підписах під рисунками, діаграмами, таблицями.

Специфічною особливістю наукової мови є об'єктивність викладу. Звідси широке вживання вставних слів і словосполучень на позначення ступеня достовірності повідомлення (*справді, насправді, зрозуміло, як видно, слід вважати, можливо, ймовірно* тощо).

Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є також вказівка на джерело повідомлення, автора висловленої думки чи якогось виразу. У тексті ця умова реалізовується за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень («за даними», «на думку», «на нашу думку» та ін.).

Проведений аналіз описується зазвичай за допомогою дієприкметників пасивного стану, наприклад: «Було проаналізовано 20 конструкцій». Використання подібних синтаксичних конструкцій дає змогу сконцентрувати увагу читача тільки на самій дії.

Стиль писемної наукової мови – це безособовий монолог. Тому виклад ведеться від першої особи множини, наприклад, *ми вважаємо, на нашу думку* тощо. Вираз авторства через «ми» дає змогу відобразити власну думку як думку певної групи людей, наукової школи чи наукового напрямку. Щоб уникнути нагромадження у тексті займенника «ми», варто використовувати конструкції з неозначено-особовими реченнями («Спочатку проводять відбір лексем для аналізу, а потім встановлюють їх відповідність...»), речення з пасивними дієприкметниками («Розроблений комплексний підхід до вивчення...»).

Типовими мовними кліше оформлення курсової роботи є такі конструкції:

Стан наукової розробки проблеми: *вагомий внесок у дослідження належить ..., який докладно визначає...; питанням ... присвячено дослідження українських вчених ...; в літературі дана тема недостатньо розроблена; в спеціальній літературі даний аспект не знайшов достатнього висвітлення; серед праць, присвячених даній проблемі, слід виділити....; ... аналіз дозволив сформулювати загальне уявлення про ...; ... підхід до вивчення, запроваджений ..., дав змогу виявити...; якісно новим стало звернення до..., що дозволило...; у цих роботах*

відсутнє цілісне уявлення про ..., що зумовило необхідність звернення до його вивчення з точки зору...; застосування підходу ... до аналізу ... дозволило встановити...; утім ... аспекти ... залишаються недостатньо вивченими, що зумовило необхідність нашого дослідження.

Актуальність дослідження: *актуальність роботи полягає у тому, що...; актуальність дослідження визначається...; аналіз праць із питань... [1,3,7] засвідчив, що ...; ..., чим зумовлена актуальність проведення даного дослідження; як видно з вищенаведеного, дана проблема є актуальною.*

Мета дослідження: *метою дослідження є визначити..., дослідити..., виявити..., встановити..., обґрунтувати..., довести..., перевірити..., розробити... тощо; мета дослідження полягає у ...*

Завдання дослідження: *поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань: систематизувати підходи до вивчення, з'ясувати, змодельовати, надати характеристику, побудувати модель, розкрити, виявити, описати, визначити, продемонструвати, представити, обґрунтувати, установити, навести, виокремити, здійснити, розробити тощо.*

Матеріал дослідження: *матеріалом дослідження слугували...; матеріал дослідження нараховує ... прикладів, відібраних методом суцільної вибірки із...*

Практичне значення дослідження: *практичне значення дослідження полягає...; практична цінність одержаних результатів визначається можливістю їх використання у курсі...*

Структура та обсяг роботи: *робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (... найменувань), списку джерел ілюстративного матеріалу (... одиниць) та ... додатків. Загальний обсяг роботи - ... сторінок (обсяг основного тексту - ... сторінок).*

Висновки: *в результаті проведеного дослідження ми дійшли таких висновків; проведене дослідження дозволило дійти таких висновків; одержані результати дослідження дали змогу зробити наступні висновки; проведене дослідження засвідчило, що ...*

3. ЗАХИСТ І ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Підготовка виступу до захисту

Захист курсових робіт проводиться державною мовою за розкладом, визначеним кафедрою романо-

германської філології до початку заліково-екзаменаційної сесії.

У разі відсутності курсової роботи або неспроможності здобувача вищої освіти щодо її захисту, студент отримує незадовільну оцінку, що вважається академічною заборгованістю і вимагає ліквідації до початку наступного семестру.

До захисту здобувач готує виступ та презентацію, які демонструють результати його наукової роботи.

Виступ являє собою короткий виклад основного змісту роботи та одержаних результатів. Виступ повинен бути ретельно підготовленим, не перевищувати 5-7 хв. І складатися з:

- обґрунтування актуальності дослідження;
- повідомлення мети, завдань, об'єкта, предмета і методів дослідження;
- короткого викладу зроблених автором узагальнень і висновків, окреслення основних результатів дослідження. Усі теоретичні положення повинні бути проілюстровані достатньою кількістю фактичного матеріалу.

Під час захисту потрібно використовувати підготовлені мультимедійні презентації (до 10 слайдів) або друковану наочність.

Таким чином виступ доцільно готувати, спираючись на вступ та загальні висновки. Під час виступу на захисті потрібно акцентувати увагу слухачів на конкретних результатах проведеного дослідження, уникаючи усієї відомої інформації.

Курсова робота повинна бути виконана в терміни, передбачені навчальним планом, і здана на кафедру за два тижні до захисту. До захисту не допускається робота, попередньо не прочитана науковим керівником.

Для захисту курсових робіт утворюють комісію із членів кафедри. Під час захисту здобувач зачитує свій виступ, після якого відповідає на запитання членів комісії. По закінченню захисту члени комісії виставляють оцінку за захист.

3.2. Оцінювання курсової роботи

Оцінювання якості виконання курсових робіт здійснюється на підставі їх відповідності вимогам, визначеним Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах та методичними вказівками до виконання курсових робіт з дисципліни, а також рівня обізнаності студента з обраною темою, що визначається під час її захисту.

Формою оцінки є диференційований залік, тобто така форма підсумкового контролю, яка використовується

для оцінювання якості виконання курсових робіт і передбачає прилюдний захист отриманих результатів у присутності комісії, створеної для оцінювання проведеної роботи. Результати захисту курсового проєкту (роботи) оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС.

Оцінка за курсову роботу складається з оцінки наукового керівника та оцінки за захист. Загальна сума балів розподіляється таким чином: зміст – від 1 до 60 балів, технічне оформлення – від 1 до 15 балів, захист – від 1 до 25 балів.

Критерії оцінювання курсової роботи згідно

Положення про оцінювання знань та умінь здобувачів вищої освіти РДГУ

Кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання
Відмінно (90-100)	Курсова робота виконана у повній відповідності до мети і задач та згідно з вимогами рекомендацій щодо її виконання; в ній докладно, логічно, послідовно та грамотно викладено самостійний аналіз зібраного матеріалу з теми; зроблено аргументовані висновки; вирізняється високим рівнем наукової, мовної і стилістичної культури; оформлена відповідно до вимог ДСТУ. Під час захисту здобувач вищої освіти

	виявив глибокі знання навчального матеріалу за змістом теми курсової роботи, уміння творчо застосовувати теоретичні положення під час розв'язання науково-дослідних задач та обґрунтовувати прийняті рішення. Здобувач продемонстрував впевнений, аргументований захист із використанням сучасних методів унаочнення, чіткі та коректні відповіді на запитання.
Дуже добре (82-89)	Курсова робота виконана у повній відповідності до мети і задач та згідно з вимогами рекомендацій щодо її виконання; в ній докладно, логічно, послідовно та грамотно викладено самостійний аналіз зібраного матеріалу з теми; зроблено аргументовані висновки; вирізняється високим рівнем наукової, мовної і стилістичної культури; оформлена відповідно до вимог ДСТУ. Проте допустив 2-3 неістотні неточності під час викладу матеріалу або формулювання висновків. Під час захисту здобувач вищої освіти виявив достатні знання навчального матеріалу за змістом теми курсової роботи, уміння творчо застосовувати теоретичні положення, під час розв'язання науково-дослідних задач та обґрунтовувати прийняті рішення. Проте допустив 2-3 неістотні неточності під час відповіді.
Добре (74-81)	Курсова робота виконана у достатній відповідності до мети і задач та згідно з вимогами рекомендацій щодо її

	<p>виконання; в ній докладно, логічно, послідовно та грамотно викладено самостійний аналіз зібраного матеріалу з теми; зроблено аргументовані висновки за наявності 3-4 неістотних неточностей; вирізняється достатнім рівнем наукової, мовної і стилістичної культури; оформлена переважно відповідно до вимог ДСТУ за наявності незначних відхилень.</p> <p>Під час захисту здобувач виявив достатньо повні знання навчального матеріалу за змістом теми, курсової роботи, уміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання науково-дослідних задач та обґрунтовувати прийняті рішення за наявності 3-4 неістотних неточностей.</p>
<p>Задовільно (60-73)</p>	<p>Курсова робота виконана переважно у відповідності до мети і задач та з певними відхиленнями щодо основних вимог рекомендацій щодо її виконання; в ній викладено аналіз зібраного матеріалу з теми з наявністю несуттєвих і незначної кількості суттєвих помилок; зроблено дещо поверхові висновки; вирізняється певними порушеннями логіки, граматичних та стилістичних норм викладу; оформлена з переважно незначними відхиленнями від вимог ДСТУ.</p> <p>Під час захисту здобувач вищої освіти виявив знання навчального матеріалу за змістом теми курсової роботи на мінімальному рівні, уміння</p>

	<p>застосовувати теоретичні положення під час розв'язання науково-дослідних задач та обґрунтовувати прийняті рішення на низькому рівні. Здобувач демонструє невпевнений виступ на захисті, неповні або некоректні відповіді на запитання членів комісії.</p>
<p>Незадовільно (0-59)</p>	<p>Курсова робота не виконана або виконана не у відповідності до мети і задач та з відхиленнями щодо основних вимог рекомендацій щодо її виконання; виклад матеріалу з теми є несамостійним та супроводжується суттєвими помилками; зроблено поверхові або несамостійні висновки; вирізняється порушеннями логіки, граматичних та стилістичних норм викладу; оформлена з відхиленнями від вимог ДСТУ.</p> <p>Під час захисту здобувач виявив фрагментарне знання навчального матеріалу за змістом теми курсової роботи, відсутність уміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання науково-дослідних задач, відсутність відповідей на запитання та зауваження..</p>

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт України ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. Стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). – З внесеними поправками.
2. Мазур О.В., Подвойська О.В., Радецька С.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. Вищих навч. заклад. філол. спец. Вінниця : Нова книга, 2013. 120 с.
3. Методичні рекомендації до виконання дипломних робіт / Укладачі: С.М. Нестерук, Л.М.Воробйова, Л.В.Гронь, І.М.Самборська, Т.В. Терещенко, Б.М. Синевич. – Рівне: РДГУ, 2017. – 45 с.
4. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради. 3-тє видання, виправлене і доповненне/ Автор-упорядник Л.А. Пономаренко. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Видавництво «Голока», 2007. – 80 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Оформлення титульного аркуша курсової роботи

Рівненський державний гуманітарний університет

Філологічний факультет

Кафедра романо-германської філології

КУРСОВА РОБОТА

на тему

« _____ »

Виконав(ла): студент(ка) ____ курсу,

групи ____ спеціальності _____

(прізвище та ініціали) _____

Науковий керівник: _____

(вказується науковий ступінь, вчене звання,
прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис, прізвище, ініціали)

Додаток Б

Зразок оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

ВСТУП _____ **3**

РОЗДІЛ 1. _____ **6**

1.1.

1.2.

РОЗДІЛ 2. _____

2.1.

2.2.

ВИСНОВКИ _____

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ _____

ДОДАТКИ _____

Додаток В
Зразок оформлення картки з ілюстративним
матеріалом

*She had long **ape-like** arms that were covered with dark fuzz, and there was a wart on her chin, and decorating this wart was a single **antenna-like** hair* (Т. Capote “Other Voices, Other Rooms”, Modern Library Edition, 2004. – P. 19)

Comparative epithet (компаративний епітет)

*За **Центральної Ради** будинок передано під Генеральний секретаріат шляхів **УНР** (згодом Міністерство шляхів). – **Under the Central Council (Rada) [of Ukraine]** the building was handed over to the General Secretary of Railroads of **the Ukrainian People’s Republic (UNR)**, later — the Ministry of Railways (Українська правда, 18.10.2018).*

Калькування з транскрипцією

Додаток Г

Бібліографічний опис з урахуванням розробленого в 2015 році Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Один чи більше авторів без редактора

Федорова Л.Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

Пичугина Т.С., Баранов П.Ю., Пичугин С.А. Модель возведения комплекса объектов (расчет эффективности капитальных вложений). Харьков, 1985. 136 с.

Лусь В.І., Киркач Т.Є., Мандріченко О.Є., Радченко А.О. Практикум з нарисної геометрії: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014. 118 с.

Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Один чи більше авторів із редактором

Воробей П.А. Кримінальна відповідальність за незаконну торговельну діяльність: монографія / за ред. В.К. Матвійчука. Київ: Укр. академія внутр. справ, 1996. 116 с.

Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. коментар / О.І. Беспалова, К.Ю. Мельник, О.О. Юхно та ін.; за заг. ред. В.В. Сокурєнка; передм. В.В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.

Без автора (збірники, матеріали конференцій, книги за редакцією, укладачі, упорядники)

Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. комітет статистики України. Київ, 2008. С. 185–191.

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П.М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.

Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А.А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.

Electrodes of conductive metallic oxides / J.M. Honig et al.
Amsterdam: Elsevier, 1980. 260 p.

Ресурсосбережение инфраструктуры и энергоэффективность инженерной урбанизированных территорий и промышленных предприятий: материалы II Международной научно-технической интернетконференции (2–27 февраля 2016 г., Харьков). Харьков, 2016. 150 с.

Багатотомне видання

Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології: вибрані твори. Київ: Рад. школа, 1983. Т. 1. 480 с.

Юридична енциклопедія: в 6 т. / за ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: «Укр. енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1999. Т. 2. 784 с.

Франко І. Твори: у 50 т. Т. 45. Київ, 1986. 480 с.

Енциклопедія історії України: у 10 т. / ред. рада: В.М. Литвин (гол.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. С. 36–37

Частина видання. Розділ книги

Наумов М.С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки: монографія / В.П. Решетило, М.С. Наумов, Ю.В. Федотова. Харків, 2014. С. 213–241.

Стаття в журналі, газеті

Яцків Я.С., Радченко А.І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. Вісник НАН України. 2012. № 6. С. 62–67.

Мозоль А.П. Злочинність мігрантів (кримінологічна характеристика). Вісник Університету внутрішніх справ. Серія «Право». 1999. Вип. 7. Ч. 2. С. 112–119.

Аврамцев О. Хронограф: події в історії. Слобідський край. 2015. 27 січня. С. 8.

Тези доповідей у матеріалах конференцій

Скальський В.Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. Теорія і практика раціонального проектування, виготовлення і експлуатації машинобудівельних конструкцій: праці 2 міжнар. наук.-

техн. конф. (Львів, 11–13 листопада 2010 р.). Львів, 2010. С. 9–10.

Борисова В.І. Зміст заповіту. Проблеми цивільного права та процесу: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О.А. Пушкіна (Харків, 27 травня 2016 р.). Харків: ХНУВС, 2016. С. 20–24.

Електронні ресурси

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 19.03.2014).

Вільчик Т.Б. Відповідальність адвоката перед клієнтом: напрями гармонізації законодавства України до європейських стандартів. Форум права. 2016. № 1. С. 30–36. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_7.pdf (дата звернення: 20.09.2016).

Харківський національний університет внутрішніх справ // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Харківський_національний_університет_внутрішніх_справ (дата звернення 15.09.2016).

Axak N. Development of multi-agent system of neural network diagnostics and remote monitoring of patient. Eastern-

European Journal of Enterprise Technologies. 2016. Vol. 4, № 9(82). P. 4–11. DOI: 10.15587/17294061.2016.75690.

Дисертації та автореферати (може бути не вказане місце захисту та повна назва спеціальності)

Черевко П.П. Створення юридичних осіб приватного права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2008. 225 с.

Савченко Л.А. Особисті права та обов'язки батьків і дітей за сімейним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 1997. 27 с.

Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 20 с.